

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

SZOCIÁLIS MUNKA BA SZAKOS HALLGATÓK SZÁMÁRA

2024. ŐSZI FÉLÉV

(A záróvizsga során sor kerül a szakdolgozat megvédésére, valamint az alábbi két tételsorból egy-egy kérdés kihúzására. Részletesebben lásd a Záróvizsga menetét a honlapon, a „képzések” menüpont alatt, a Szociális munka BA szakindítási dokumentumában!)

I. SZOCIÁLIS ISMERETEK

1. A szociális munka, mint hivatás

- A professzionális szociális munka kialakulásának főbb állomásai
- A szociális segítség szemléleti elvei: a tradicionális, diszkriminatív, szelektív és univerzális szemlélet
- Az alapvető ideológiai eltérések és konfliktusok természete, és ezek hatása a szociális munka gyakorlatára, politikum a szociális munkában
- A szociális munka kompetenciakörébe tartozó problémák és a szociális szolgáltatások igénybevevőinek különböző csoportjai, a szociális munka szinterei, intézménytípusai, munkaformái
- A szociális munka professzió felépülése: misszió, intézményrendszer, kompetenciakör, a tudás termelésének és az oktatásnak az intézményei, szakmapolitika

Források: előadások illetve

Colin Pritchard – Richard Taylor: Politikai irányvonalak a szociális munkában. In: HEGYESI G. – TALYIGÁS K. (szerk.): *A szociális munka elmélete és gyakorlata I. kötet*, Általános szociális munka, több kiadás.;

Hegyesi Gábor – Kozma Judit: A szociális munka – áttekintés. In: KOZMA Judit (szerk.) (2002): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 13-37.;

Kozma Judit: Kompetencia a szociális munkában. In: KOZMA Judit (szerk.) (2002.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 2002, 38-67.o.;

ugyanő (1998): A szociális munkás szakmai és egyéni fejlődése. In: KOZMA Judit(szerk.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 309-355.; www.3Sz.hu

2. Kompetencia a szociális munkában

- a szociális munkás szakma értékrend, etikai dilemmák, az etikai kódex;
- a szociális munka végzéséhez szükséges tudás természete,
- a problémamegoldó modell,
- a szakmai személyiség jellemzői és karbantartása, a szupervízió

Források: előadások illetve a

Allan Brown és Iain Bourne: Stressz és trauma: A szupervízor válasza. In: BÁNYAI Emőke (szerk.) (2006.): Szupervízió és tereptanítás a szociális munkában. Válogatás az angol nyelvű irodalomból. SÍK KIADÓ KFT..

Az emberi jogok nyilatkozata. ENSZ 1948.;

B.R. Compton – B. Galaway: Problémamegoldás – a szociális munka folyamata. In.: HEGYESI G. – TALYIGÁS K. (szerk.): *A szociális munka elmélete és gyakorlata I. kötet, Általános szociális munka*, több kiadás;

Kozma Judit: Kompetencia a szociális munkában. In: KOZMA Judit (szerk.) (2002): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 38- 67.o.;

Ugyanő: A szociális munkás szakmai és egyéni fejlődése. In: KOZMA Judit (szerk.) (1998): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 309- 355.;

Frank Loewenberg – Ralph Dolgoff: Etikai választások a segítő foglalkozásokban. A szociális munka elmélete és gyakorlata, 1. kötet, In: Hegyesi G. - Talyigás K. (szerk.) (1994.) Semmelweis Kiadó, Budapest.

Ugyanők: Érték és etika a szociális munka gyakorlatában. In.: Hegyesi G. – Talyigás K. (szerk.): *A szociális munka elmélete és gyakorlata I. kötet, Általános szociális munka*, több kiadás.;

Morales, Armando – Sheafor, Bradford A.: A szociális munka ismeretalapja. In HEGYESI Gábor – TALYIGÁS Katalin (szerk.) (1994): *A szociális munka elmélete és gyakorlata. I. kötet: Általános szociális munka*. Budapest: SEMMELWEIS KIADÓ, 101–1

Szociális Munka Etikai Kódexe

<http://atti.uni-miskolc.hu/segedanyagok/aszocmunkaalapjai.pdf>;

3. Az interjú és a feltárás

- Hatékony kommunikáció,
- Kapcsolatteremtés,
- Exploráció,
- Az interjú technikai kérdései,
- Az első interjú
- A feltárás fogalma, alapelvei, információs források, problémák feltárása
- Intrapersonális és környezeti rendszerek feltárása
- A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése
- A szociális diagnózis

Források: előadások (Az interjú);

A tételhez felhasználhatók más tárgyakon belül megismert kommunikációs témák is, például a Szociális munka gyermekes családokkal c. tárgynál szó volt a gyerekekkel folytatott beszélgetés sajátos problémáiról!

Bárdos Kata: Alapvető eszközök a szociális munkában. In: KOZMA Judit (szerk.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, 128- 156.o.;

D. Hepworth - J. E. Larsen: A sokszempontú felmérés. In: TÁNCZOS Éva (szerk.): *Szociális munka egyénnel és családokkal – esetmunka*. A SZOCIÁLIS MUNKA ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA, 2. Kötet.;

D. HEPWORTH - J. E. LARSEN: *Intraperszonális és környezeti rendszerek felmérése;*

Uők.; A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése. In: TÁNCZOS Éva (szerk.): *Szociális munka egyénnel és családokkal – esetmunka*. A SZOCIÁLIS MUNKA ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA, 2. Kötet.;

KOZMA Judit: Szociális diagnózis. *ESÉLY*, 2001/3.61-94.

4. A tanácsadás és az esetmendezsment

- A tanácsadás fogalma
- A probléma tudatosodása, kapcsolat a tanácsadóval, a motiváció
- Feltárás
- A célokban való megegyezés és a szerződés megfogalmazása
- A változást célul tűző stratégiák kialakítása
- A kliens készségeinek fejlesztése
- A környezet megváltoztatása, forrásfejlesztés
- A problémamegoldó folyamat
- Beavatkozási modellek: a krízisintervenció és a behaviorista szociális munka
- A szegénységben élő kliensekkel végzett munka sajátos problémái
- Az esetmendezsment (komplex esetkezelés)

Források: előadások, illetve

Beulah Compton - Burt Galaway: A problémamegoldás: a szociális munka folyamata. In: HEGYESI-TALYIGÁS (szerk.): *Nemzetközi szöveggyűjtemény a "szociális munka elmélete és gyakorlata" c. tárgyhoz*. 1. Kötet, 138-160.o.;

D. Heapworth - J. A. Larsen: A célokban való megegyezés és a szerződéskötés. In.: TÁNCZOS Éva (szerk.) (1996.): *Szociális munka egyénnel és családokkal – esetmunka*. *A szociális munka elmélete és gyakorlata, 2. kötet*

D. Hepworth - J. E. Larsen: Bevezetés a problémamegoldó folyamatba. In.: TÁNCZOS Éva (szerk.) id.,mű.;

D. Howe: A behaviorista szociális munka. In: TÁNCZOS Éva (szerk.): id. mű.;

Elisabeth KÜBLER-ROSS: A halál és a hozzá vezető út. Bp. 1988. GONDOLAT;

KOZMA Judit: A szegénység pszichológiai vonatkozásai. *ESÉLY*, 2003/2, 15-30.;

NASW: Az esetmendezsment sztenderdjei (áttekintés)

Szabó Lajos: Krízisintervenció. In: TÁNCZOS Éva (szerk.): id. mű.,

5. A szociális csoportmunka elméleti és gyakorlati kérdései

- A szociális csoportmunka fogalmi és szemléletbeli keretei, szándékai, előnyei, értékei
- Esetmunka – csoportmunka – közösségi munka összefüggései
- A szociális csoportmunka fő modelljei, típusai
- Pszichológiai jelenségek a csoportban: a csoportfejlődés szakaszai, fázisai, csoportdinamika, egyén a csoportban
- A csoportmunka kialakítása, szervezése
- A csoportmunkát igénybe vevők felmérése
- Forrásteremtés
- Csoport vezetése, vezetői szerepek, funkciók, feladatok, felelőségek, stílusok, hatalom, kompetenciák, etika

Források: előadások, illetve

HEGYESI-KOZMA-SZILVÁSI-TALYIGÁS (szerk.) (1997 és későbbi megjelenések): A szociális munka elmélet és gyakorlata 4. kötet, BÁRCZI GUSZTÁV GYÓGYPEDAGÓGIA TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA, Budapest, 9-16, 35-53, 86-334.

Németh László (2002 és későbbi megjelenések): Szociális munka csoportokkal. In: KOZMA Judit (szerk.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, Budapest, 186-229.

PATAKI Éva (2010): *Szociális munka csoportokkal. Szociótéka, Módszertani kézikönyv* Debrecen (<https://mek.oszk.hu/11900/11917/11917.pdf>);

6. Szociális munka közösségekkel

- Jack Rothman: A szociális munka három modellje
- Közösségszervezés/közösségi akció (Alinsky "hatalom ütköztető" és Biddle-ék "ösztönző" modellje)
- Közösségfejlesztés lépései és az aktivizáló módszerek (ez utóbbiak kifejtése)

Források: előadások, illetve

Gosztonyi Géza: Közösségi szociális munka. In: KOZMA JUDIT (szerk.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*, SZOCIÁLIS SZAKMAI SZÖVETSÉG, Budapest 1998, 234-288.

Havasi, V. (2018): A közösségfejlesztés módszertani gazdagságáról és alkalmazási területeiről. In: *SZELLEM ÉS TUDOMÁNY*. 9 évf. p 29-62 (Letölthető: <http://atti.uni-miskolc.hu/docs/Szellem180522.pdf>)

http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/PA.ROLAAR.NSF/cimsz/A4C3BC5C90696B01C125751F003BA62B?OpenDocument

<http://www.temittennel.hu/forumsz.html>,

Varga, P- Vercseg, I : Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, 1998. letölthető:

http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0/ec68caea967c3c04c125679f005b84b7?OpenDocument

<http://www.temittennel.hu/forumsz.html>

http://www.adattar.net/parola/?page_id=46

Zastrow, C. : A szociális munka közösségi gyakorlata. In: GOSZTONYI Géza (szerk.) (1994): *Közösségi szociális munka. A szociális munka elmélete és gyakorlata 3. kötet.* SEMMELWEIS KIADÓ, Budapest, 219-257.

7. A szociális munka időszerű kérdései az Európai unióban

- A szociális szolgáltatások modernizációja
- Az Európai Unió szociálpolitikája
- A „schengeni övezet” és a szabad munkaerő áramlás
- Az Európai Unió a „Brexit” után

Források:

Egedy Gergely: A neokonzervatív állam Thatchertól Cameronig, 2010, *POLITIKATUDOMANYI SZEMLE* XIX/3. 26–44 oldal: http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/segedanyagok/EgedyGergely_EU.pdf

JUHÁSZ Gábor: *Az Európai Unió szociális dimenziója:* http://3sz.hu/sites/default/files/uploaded/juhasz_gabor_-_az_europai_unio_szocialis_dimenzioja.pdf

KOZMA Judit: A szociális szolgáltatások modernizációjának kérdései a szociális munka nézőpontjából. http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/kapott_anyag/kapocs.pdf

Magas István: Az Európai Unió Útelágazás és Brexit tanulságok, *KÖZ-GAZDASÁG*, 2016/3, 43-55-ik oldal: http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/segedanyagok/MagasIstvan_EU.pdf

Sziklai István: „Az üveghegyen túl...” Az EU szociálpolitikai együttműködése és a hazai szociálpolitikai gyakorlat, *KAPOCS*, 2005/6: www.ncsszi.hu/download.php?file_id=1254

8. A család legfontosabb szociológiai jellemzői, családi problémák szociológiai vizsgálata

- A család szociológiai fogalma
- Családszociológiai irányzatok, iskolák
- Családon belüli szocializáció és annak zavarai
- Családon belüli erőszak kérdései
- Gyerekvállalás a mai magyar családokban

Források: előadások, és a honlapon található ppt-k; illetve

Cseh-Szombathy L. (1979) Családszociológiai problémák és módszerek. Budapest: Gondolat Kiadó. (10-33.old) <http://www.uni-miskolc.hu/~bolalma;>

Demográfiai Portré, 2019. Budapest. Népszégtudományi Kutatóintézet

Somlai Péter (1986): Konfliktus és megértés. A családi kapcsolatrendszer elmélete. Budapest: Gondolat Kiadó. (55-101. old) <http://www.uni-miskolc.hu/~bolalma;>

9. Családgondozás

- A család rendszerszemlélete
- Rendszerszemléletű szociális munka családokkal
- Családi ellátások
- Családsegítő szolgáltatások (nem csak felsorolás!): jelzőrendszer kiépítése, adósságkezelés, aktív és preventív beavatkozások, munkanélküliekkel végzett szociális munka, tevékenységadminisztráció

Források: előadások,

Stang Tünde: Szociális munka családokkal. In: KOZMA Judit (szerk.) (2002): Kézikönyv szociális munkásoknak. 3Sz.

Szabó János, Tánczos Éva, Zomboriné Botás Mária: Családsegítő szolgáltatás.

Minimumsztenderd,

valamint a részletes tartalmi leírások TÁMOP 5.4.1. 2011. (a http://atti.unimiskolc.hu/kapott_anyag/csaladsegites.pdf ldalon);

valamint a Szociális jog c. tantárgy ide vonatkozó kérdései.

VAJDA Zsuzsanna, KÓSA Éva (2005): *Neveléslélektan, Elektronikus tankönyvtár, II. és IV. fejezet* :

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_neveleslelektan/ch04.html,

10.A gyermekvédelem alapkérdései

- A családi nevelés kontrollja: gyermekbántalmazás és hatósági védelem
- A gyermekek bántalmazásának előfordulása, a gyermekek veszélyeztetésének fogalma, a kockázati tényezők
- A családi ártalmak okai
- A gyerekek elhanyagolása
- Gyerekek erőszakos környezetben
- A durva bánásmód és a bántalmazás következményei
- Az ártalomokozó nevelés hatósági kezelése
- A szexuális zaklatás problémája
- Helyettesítő nevelés: nevelőotthonok, nevelőszülők, az örökbefogadás
- A gyermekbántalmazás megelőzése, felismerése és kezelése
- a gyermek érdekeinek érvényesítése a munka során: a gyermek szempontja, kommunikáció gyerekekkel
- Együttműködés: családokkal , gyermekeket gondozó intézményekkel, iskolákkal
- A gyermekvédelmi eljárás

Források: előadások,

Együttműködés családokkal: az öt védőfaktor. DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES (2011): A családok és közösségek erősítése. Forrástár. 2. fejezet: Az öt védőfaktor.

HERCZOG Mária – KOVÁCS Zsuzsa (2003): 1. sz. *Módszertani levél háziorvosok, házi-gyermekorvosok, védőnők, gyermekegészségügyi szakemberek részére.* OGYEI

KOZMA J. – PRÓKAI O. (szerk.) (2012.): *Családsegítő szolgáltatások. Tematikus szöveggyűjtemény a nemzetközi irodalomból.* NCsSzi, 106-125. o.

POLCZ Alain (2000.): *Meghalok én is?* PONT KIADÓ, Budapest.

VAJDA Zsuzsanna - KÓSA Éva (2005): *Neveléslélektan, Elektronikus tankönyvtár, III. fejezet* https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_neveleslelek_tan/ch03.html Évszám és szerző nélkül: Kommunikáció beteg gyerekekkel;

11. Idősek helyzete, idősellátás**Időskorúak helyzete Magyarországon**

- demográfiai folyamatok alakulása és következményei
- idősekre irányuló társadalompolitika főbb szempontjai
- idősekre irányuló szociálpolitika prioritásai.

Az idősellátás intézményrendszere

- jogszabályi környezet
- személyes szociális szolgáltatások rendszere – otthon közeli ellátási formák
- bentlakásos intézményi ellátási formák
- szociális munka eszközei, módszerei az idős ellátásban

Források: előadások, illetve a

1993 évi III. törvény (Szociális törvény); 1/2000. (I.7.) Sz Cs M. rendelet;

Egervári Ágnes – Kulcspillanatok: az idősoththoni elhelyezés dilemmái. In.: dr. TAKÁCS Éva (szerk.) (2015): *Az idősgondozás kézikönyve.* GERIÁTER SERVICE KIADÓ, 193-196. o

Jeneiné dr. Rubovszky Csilla: Házi segítségnyújtás – talán egy kicsit másképp *ESÉLY* 2014/2. sz

Szabó Lajos –Szociális munka az idősellátásban; In.: dr. TAKÁCS Éva (szerk.) (2015.): *Az idősgondozás kézikönyve.* GERIÁTER SERVICE KIADÓ, 185-193. o.

Szabó Lajos: A professzionális és informális segítők szerepe (*ESÉLY* 2014/2. sz.) 8

Balogh O., Fehérné D- Ildikó, Kostyák L.Á., Pató Á., Vajda N (Szerk.): Szakmai szabályozók fejlesztése. NCSSZI 2011. TÁMOP 5.4.1./08/1-2009-0002.sz. kiemelt projekt) 9-56 oldalig

Udvari Andrea: Az idősellátás helyzete Magyarországon – Kutatás jelentés (NCSSZI Bp. 2013)

[https://www.google.com/search?q=Udvari+Andrea%3A+Az+id%C5%91sell%C3%A1t%C3%A1s+helyzete+Magyarorsz%C3%A1gon+%E2%80%93+Kutat%C3%A1s+jelent%C3%A9s+\(NCSSZI+Bp.+2013\)&rlz=1C1DVCT_enHU426HU510&oq=Udvari+Andrea%3A+Az+id%C5%91sell%C3%A1t%C3%A1s+helyzete+Magyarorsz%C3%A1gon+%E2%80%93+Kutat%C3%A1s+jelent%C3%A9s+\(NCSSZI+Bp.+2013\)&aqs=chrome..69i57.3500j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8;](https://www.google.com/search?q=Udvari+Andrea%3A+Az+id%C5%91sell%C3%A1t%C3%A1s+helyzete+Magyarorsz%C3%A1gon+%E2%80%93+Kutat%C3%A1s+jelent%C3%A9s+(NCSSZI+Bp.+2013)&rlz=1C1DVCT_enHU426HU510&oq=Udvari+Andrea%3A+Az+id%C5%91sell%C3%A1t%C3%A1s+helyzete+Magyarorsz%C3%A1gon+%E2%80%93+Kutat%C3%A1s+jelent%C3%A9s+(NCSSZI+Bp.+2013)&aqs=chrome..69i57.3500j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8;)

http://www.ncsszi.hu/download.php%3Ffile_id%3D771;

****

II. TÁRSADALOM- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI ISMERETEK

1. A szociálpolitika fogalma

- A szociálpolitika fogalmának eltérő értelmezései
- A szociálpolitika alanyai
- A szociálpolitikát befolyásoló értékek és ideológiák
- Szociálpolitikai technikák és alapelvek
- Szociális biztonság intézményei és típusai
- A szociális ellátások szintjeire ható tényezők

Források:

GÁL Róbert Iván - NYILAS Mihály (2010.): *Szociálpolitika*, ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, BALASSI KIADÓ, (1-4-ik hét):
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0041_szocialpolitika/adatok.html

ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI Egyesület, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás: *A szociálpolitika fogalma* (17-40-ik oldal)

2. A piac és redisztribúció.

- Államszocialista társadalompolitika
- Második gazdaság és társadalmi egyenlőtlenségek
- Piacgazdaság és szociálpolitika
- A piac kudarca
- Közszolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés
- Centralizált és decentralizált elosztási mechanizmusok – érvek és ellenérvek
- Érdemtelen szegények, társadalmi igazságosság

Források:

- Gans, H. J. (1992): Mire szolgálnak az érdemtelen szegények? *ESÉLY*, 1992/3. 3-16.;
- Gerő Márton- Vígvári András: Közfoglalkoztatás, redisztribúció és helyi hatalom, *ESÉLY* 2019/2, http://www.esely.org/kiadvanyok/2019_2/esely_2019-2_1-1_gero-vigvari_kozfogalkoztatasi.pdf
- ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSÓ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás. Piac és redisztribúció (80-95-ik oldal)

3. A szociálpolitikára ható értékek. A modern ideológiák és a szociálpolitika

- Biztonság vs. szabadság
- Szolidaritás, igazságosság
- Normativitás és diszkrecionalitás
- Liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus
- A szociális munka professzionalizációja

Források:

- ALBERT-LŐRINCZ Csanád (2017.): *Szociálpolitikai alapok és a jóléti perspektívák térvesztése*, KOLOZSVÁRI EGYETEMI KIADÓ, <http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/2179.pdf> ; A szociálpolitikát meghatározó értékek és elosztási elvek (26-47-ik oldal)
- KOZMA Judit (2008.): A szociális munka professzionalizációja a jóléti államokban, NCSSZI, <http://www.ncsszi.hu/files/1147.file>
- ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSÓ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás.
A szociálpolitikára ható értékek (41-60.),
Modern ideológiák és a jóléti állam (61-79-ik oldal)

4. A jóléti államok típusai és XXI-ik századi kihívásai

- Jóléti államok kialakulásának előzményei – marginális és korrektív szakaszok
- Jóléti államok Titmuss-féle tipológiája
- Jóléti államok Gösta Esping-Andersen-féle tipológiája
- Dilemmák a jóléti állam eszközeiről, feladatairól, lehetőségeiről, és korlátairól
- Jóléti pluralizmus

Források:

- ALBERT-LŐRINCZ Csanád (2017.): *Szociálpolitikai alapok és a jóléti perspektívák térvesztése*, KOLOZSVÁRI EGYETEMI KIADÓ,
<http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/2179.pdf>; Az állami szociális gondoskodás megjelenése (67-86-ik oldal)
- Gösta Esping-Andersen (2012.): Az aranykor után? A jóléti állam dilemmái a globális gazdaságban, In: NYILAS Mihály (szerk): *Globális szociálpolitika*, ELTE-TÁTK, 204-217-ik oldal
- SZÖLLŐSI Gábor (2003.): *A társadalom és szociálpolitika alapjai I.*,
<http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/segedanyagok/Szocpoll.pdf> ; A jóléti állam szociálpolitikai alapkérdései (100-103.)_A jóléti állammal szembeni kritikák alapelemei (104-107-ik oldal)
- ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás. Modern ideológiák és a jóléti állam (61-79-ik oldal)

5. Szociálpolitikai technikák

- Abszolút és relatív biztonság
- Prevenció és korrekció
- Integráció és szegregáció
- Univerzális és szelektív elosztás
- Szubszidiaritás
- Kevésbé választhatóság elve
- Hatásosság és hatékonyság
- Első és másodfajú hiba

Források:

- GÁL Róbert Iván - NYILAS Mihály (2010.): *Szociálpolitika*, ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, BALASSI KIADÓ, (1-4-ik hét);
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0041_szocialpolitika/adatok.html
- ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás,
Szociálpolitikai technikák és alapelvek (95-123-ik oldal)

6. Szociálpolitika színterei, intézményrendszere. A jövedelem elosztása és újraelosztása és a szociálpolitika.

- Központi állam, helyi önkormányzatok, társadalombiztosítás
- Elsődleges és másodlagos elosztás
- Transzferjövendelmek
- Központi költségvetés és az önkormányzatok
- Adózás és szociálpolitika
- Családi adókedvezmény és családi pótlék

Források:

Havasi Éva (2005.): A transzferjövedelmek szerepe a szegénység csökkentésében. *ESÉLY*, 2005/4

Tomka Béla (2010.): Gazdasági növekedés és fogyasztás Magyarországon a 20. században, *KORUNK*, vol. XXI, no. 4, 30-45.

ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás.
A jövedelem elosztása és újraelosztása (124-147.)
A szociálpolitika színterei (170-186-ik oldal)

7. Szegénység fogalma, elméleti háttere és mérése.

- A szegénység fogalma , abszolút és relatív szegénység.
- Szegénység a társadalomelméletben.
- A szegénység kultúrája.
- A szegénység mérése.
- Tartós és átmeneti szegénység.
- A szegénység nagysága és trendjei Magyarországon, veszélyeztetett csoportok.

Források:

Csapó Benő (2015): A magyar közoktatás problémái az adatok tükrében. *ISKOLAKULTÚRA*, 25 (7-8). pp. 4-17. <http://real.mtak.hu/34819/>; <http://real.mtak.hu/34819/1/02.pdf>

Lewis,, Oscar.(...): A szegénység kultúrája. In: GYŐRI Péter (Szerk.:) *A város, a város társadalmi életformacsoportok*. WESLEY JÁNOS LELKÉSZKÉPZŐ FŐISKOLA, 310-318. oldal.

SPÉDER Zsolt (2002): *A szegénység változó arcai*. Budapest, SZÁZADVÉG KIADÓ.

Townsend, P. (1991): Szegénység – elméletek. In: LÉVAI Katalin (szerk): *A jóléti állam*. T-TWINS, Budapest;

Virág Tünde (szerk.): Törésvonalak – Szegénység és etnicitás a vidéki terekben, *ARGUMENTUM*, 2015: 7-25; 44-67 oldalak

Zolnai Erika et. al.: Lehetőség, kihívás vagy akadály? A közoktatás integrációs feladatai – nemzetközi kitekintés és magyarországi helyzetkép, *KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓD*, 2016/2 <http://real.mtak.hu/80304/>

ZOMBORI Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE Szociológiai INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás.

8. Segélyezés és közfoglalkoztatás

- Munkanélküliség és gazdasági teljesítmény
- Welfare vs. workfare
- Munkanélküliség és foglalkoztatáspolitikai
- Közfoglalkoztatás: értékteremtés és fenntarthatóság
- Közfoglalkoztatás: szegregáció vs. integráció

Források:

- Csoba Judit: Akarnak-e dolgozni a munkanélküliek? *ESÉLY* 2009/5;
http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_5/01csoba.pdf
- Gerő Márton- Vígvári András: Közfoglalkoztatás, redisztribúció és helyi hatalom, *ESÉLY* 2019/2, http://www.esely.org/kiadvanyok/2019_2/esely_2019-2_1-1_gero-vigvari_kozfoglalkoztatasi.pdf
- Nagy Gyula: Munkanélküli segélyezés Magyarországon a kilencvenes években, *KÖZGAZDASÁGI SZEMLE*, 2000 okt.
<http://epa.oszk.hu/00000/00017/00064/pdf/nagy.pdf>
- Kálmán Judit: A közfoglalkoztatási programok háttere és nemzetközi tapasztalatai, *KÖZELKÉP*, 2014, http://econ.core.hu/file/download/mt_2014_hun/kozelkep_1.pdf
- Váradi Mónika Mária: Értékkeremtő közfoglalkoztatás periferikus vidéki terekben, *ESÉLY*, 2016/1 http://www.esely.org/kiadvanyok/2016_1/2016-1_2-1_Varadi_Ertekteremto_kozfoglalkoztatasi.pdf

9. Családpolitika, családtámogatási rendszer

- Családpolitika fogalma, célja, eszközei
- Univerzális családtámogatás -érvek ellenérvek, példák
- Szelektív családtámogatás -érvek ellenérvek, példák
- Gyermekjóléti szolgáltatások rendszere
- Gyermek napközbeni ellátása
- Gyermek átmeneti gondozása

Források:

- Farkas Péter: Létezik-e önálló családpolitika?, *KAPOCS*, 2013/2
http://epa.oszk.hu/02900/02943/00057/pdf/EPA02943_kapocs_2013_2_38-49.pdf
- Kapitány Balázs: A népesedéspolitikával kapcsolatos elvárások és a családtámogatások ismertségének változása Magyarországon 2010-2016 között, *DEMOGRÁFIA*, 2015/4,
<http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografia/article/view/2668/2520>
- Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) (2018.): *Gyermek napközbeni ellátása*,
<http://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekek-napkozbeni-ellatasa>
- Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) (2018.): *Gyermekjóléti alapellátások rendszere*,
<http://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere>
- Pongrácz Tiborné: Családtervezési döntések, *KAPOCS*, 2012/4
<http://www.ncsszi.hu/kiadvanyok/kapocs-letoltheto--lapszamai/kapocs-2012/71/news>

10. Nyugdíjrendszer és problémái

- Társadalombiztosítás és demográfia
  - az egészségbiztosítási rendszer kihívásai
  - a nyugdíjbiztosítási rendszer kihívásai
- Nyugdíjbiztosítási pillérek
  - típusai
  - állami dominancia
- Nyugdíjbiztosítás fenntarthatóságát biztosító állami intézkedések
  - kötelező magánnyugdíj
  - nyugdíjkorhatár
  - kedvezményes nyugdíjkorhatár

Források:

Bajkó Attila et. al.: A magyar nyugdíjrendszer fenntarthatóságáról, *KÖZGAZDASÁGI SZEMLE*, 2015 dec. www.kszemle.hu/tartalom/letoltes.php?id=1598

Hamar Farkas: Nyugdíjrendszer-problémák. *SZOCIOLÓGIAI SZEMLE*, 2004/1;

Zombori Gyula (1997.): *A szociálpolitika alapfogalmai*. ELTE SZOCIOLÓGIAI INTÉZET SZOCIÁLPOLITIKA TANSZÉKE ÉS A HILSCHER REZSŐ SZOCIÁLPOLITIKAI EGYESÜLET, Budapest, vagy bármely későbbi kiadás. *A társadalombiztosítás és a piac* (87-95-ik oldal)

Miskolc, 2024. szeptember 26.

Dr. Havasi Virág
szakfelelős
intézeti tanszékvezető, egyetemi docens
ME-BTK ATTI

Dr. habil. Szabó-Tóth Kinga
intézetigazgató
egyetemi docens
ME-BTK ATTI